

(א) [מוספתא פ"א ה"טו], (ב) [שם] שזעזעו מה, (ג) [ג] הענין טכניקא פירוט חמיה על עק שהיה דומה ללצנה, (ד) סנהדרין י, (ה) סנהדרין י, (ו) ע"ש, (ז) ע"ש, (ח) [לעיל ח: ט] לקמן מה, (ט) ע"ז מה, (י) שם, (יא) [מנחות כח:], (יב) [מיתר], (יג) [מיתר].

תורה אור השלם

1. וְיָדַר מִשָּׁה אֶת מַעֲדֵי יְיָ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ויקרא כג מד
2. דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אֲתֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי: ויקרא כג ב
3. וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שַׁנַּת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם אֹתָהּ דְרוֹר פָּאָרָץ לְכָל יִשְׂרָאֵל וְיָבֵל הוּא תְהִיָּה לְכָס תְּשַׁבְּתֶם אִישׁ אֶל אֲחִירוֹ וְאִשׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְקָשְׁבוּ: ויקרא כה י
4. לֹא תַעֲשֶׂן אֲחֵי אֶלְצֵי כֶסֶף וְאֶלְצֵי זָבָב לֹא תַעֲשֶׂן לְכָס: שמות כ יט

הגהות מהר"י לנרא

[א] גמ' שנה אמה מקדש פ"י:

לעזר רש"י

קדילי"ה [למטרי"ה].

רבינו הגנאל

המלות מורים בחיים. תני חדא לצפונה דבריו קיימין, לדרומה לא אמר כלום. ותניא איפכא. ופרקינן לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים. פירי, דרך השמש בימים מהלך בדרום, וסובב בצפון כלילה, שנאמר הולך אל הדרם וסובב אל צפון. ויגרסינן בעירובין פרק כיצד מעברין את הערים, כיצד חמה יוצאה ביום ארוך ושקעת ביום ארוך, וזו פני דרום. בתקופת ניסן ובתקופת תשרי חמה יוצאה בחצי מרחק ושוקעת בחצי מערב. שמעונו ביניה כי מתקופת טבת עד תקופת תמוז, חמה מהלכת ביום מקרן מרחית (צפונית) [דרומית] וכלפי (מרחית) [מערבית] [דרומית]. ולעולם אין הלבנה החדשה נראת אלא אחר שקיעת החמה, וכשעולה כלפי דרום אחר החמה צפונה. וזו היא דגני לצפונה דבריו קיימין. מתקופת תמוז עד תקופת טבת, חזרת החמה ועלה והולכת מרחק (דרומית) כלפי

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כד.

גירי קא משדייא. החמה הזאת חלים היא יורה להלחם כזכרין זה שהורה בקשת נותן פגימת הקשת לזכ פניו: **כאן צימוס החמה כאן צימוס הגשמים.** צימוס החמה כגון צימוס ארוך של תקופת תמוז חמה שוקעת לסוף מערב לזכ לפון כדתינא בעירובין (דף נז.) חמה יולאת צימוס ארוך ושוקעת צימוס קצר זהו פני חמה יולאת צימוס קצר ושוקעת צימוס ארוך ניסן ותשרי חמה יולאת בחצי מרחק ושוקעת בחצי מערב תקופת ניסן היום והיללה שוין חמה יולאת בחצי מרחק ומהלכת חצי מרחק וכל דרום וחצי מערב ושוקעת וזלילה סובבת למעלה מן הכיפה חצי מערב וכל לפון וחצי מרחק חזרת ולמחרת התחיל היום להיות זרח מעט מכנגד חצי מרחק לזכ לפון ושוקע הלן מחצי מערב לזכ לפון וכן כל יום ויום נמשכת מעט צין צורחה צין בשקיעה וכשמגיע יום תקופת תמוז היא זורחת צקן מורחית לפוניית ומהלכת ג' רוחות ושוקעת צקן לפוניית מערבית ומשם ואילך הימים מתמעטין והחמה נמשכת מעט מעט צורחה וצוקעת מעט מעט וזלילה שוין ועוד בחצי מערב והיום והיללה שוין ועוד מושכת והולכת לזכ דרום עד תקופת טבת ואזתו היום יולאת צקן מורחית דרומית ושוקעת צקן דרומית מערבית ומשם ואילך נמשכת לאחוריה לזכ לפון לזריחתה מרצה הילוכה לזכ לפון מעט ושוקעת וכן תמיד עד תקופת ניסן שיוולאת בחצי מרחק ושוקעת בחצי מערב. נמשכת צימוס החמה מהלכת רוב רוח מערבית לפני שקיעתה ופעמים כולה וכל ימות הגשמים אינה מהלכת אלא מיעוט מערב ופעמים שאינה נכנסת צו אלא דבר מועט והלצנה לעולם

בחיזושה צקן מערבית דרומית הלך צימוס הגשמים שאין החמה נכנסת למערב אלא בשקיעתה הלצנה קודמת לתוך המערב נמשכת לצנה בצפון וצימוס החמה שהחמה צמערב הרצה היא קודמת הלצנה ברוב החדשים לזכ לפון נמשכת לצנה **בדרום: אכל מלטרפין לעדות אחרים.** שאלמר כמותו: **רליוטו צמים.** תוך נהר או מעין רליוטו דמותה של לצנה: **צעצים.** יום המעונון היה ורליוטו מאזירה דרך עוציו של עז: **עששים.** קדילי"ה צלע"ז: **כל הכי חוו וזולני.** צתמיה. מאחר שראוהו למה לא יעידו וכי לעולם הם זריכים לראותו: **מדעסנו.** כדי להעיד עליו: **כזיפסא דעיבא.** עיגול של עז לצן: **מתני' ר' ראש צ"ד אומר מקודש כו': גמ' מקראי קדש.** תרי זימני משמע: **ר' אלעזר צ"ד דוק אומר כו': בזמנו אין מקדשין אום.** שאינו

כרין חיזוק: **מעובר אין.** דמשמע משחטיכה נתעבר: **אכל מקודש לא.** קתני הכי זה מתקדש למחר: **מעובר איטעריכא ליה.** כלומר לעולם למחר בעי קידוש והאי לזל תנייה משום דאיטעריכא לאשמועינן מעובר: **דחולין וזמנו רליוטו.** סד"ח לא לעצרכו ואי תנא זה מתקדש למחר הוה אמינא לעולם מיומא קמא מתקנינן מועדותיה: **מתני' ר' דמוס זורוס צננה: גמ' לא תעשון אפי.** זכרות העומדים אחי של

נראה בזמנו, אלא לילי ל"א, מקדשין אותו. ר' אלעזר בר' צדוק אומר לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כר' אלעזר בר' צדוק. [מתני'] דמות צורת לבנת היו לו לרבן גמליאל כו'. ואקשינן ומי שרי, למעבר צורת לבנה, והכתיב לא תעשון אחי, לא תעשון כדמות שמישי. ופריק אביי לא אסרה תורה אלא שמישין שאיפשר לעשות כמותן, כגון בית, תבנית היכל. ואבסורה, תבנית אולם. חצר, תבנית עזרה. ושלחן, תבנית שלחן שבהיכל. ומנורה, תבנית מנורה בכשבעה קנים. אבל עושה

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כד.

גירי קא משדייא. צלצנה אין לחוש אם רואה פגימת הקשת דאין קשת אלא צימוס וזו הלצנה כשרגא צטיהרא ולא אמרי עובדיה גירי קא משדייא: **תני חדא לצפונה דבריו קיימין.** קשה לי דדריש ר' יוחנן לעיל (דף נז.) עושה שלום במרומו מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לצנה וכשהלצנה לפני החמה ופגימת הלצנה צחידושה לעולם כלפי מרחק וכו רואה החמה פגימותיה ור' אליהו צר שלמה מנגורג"ש הרצני דצשני גלגלים [הס] חמה ולצנה ויכולה להיות רלית הלצנה לפני החמה וחמה אינה רואה פגימותיה שגלגל הלצנה למטה מגלגל החמה שהוא למעלה ממנו ולחכמי המזלות זה פשוט:

אבל מצטרפין לעדות. למ"ד (שזעזעו דף מו: זב) כתי עדים המכחישות זו את זו זהו צאה צפני עצמה ומעידה וזו צאה צפני עצמה ומעידה יחא דמלטרפין לעדות ממון אכל למ"ד צהדי סהדי שקרי למה לי היאך מלטרפין לשום עדות אפילו לעדות המדע לכן דחק צקונט' לפרש אחד מהן מלטרפך עם אחר שיאמר כמותו ובעדות של חדש זה איירי והא דקתני לעדות אחרת היינו כלומר דמלטרפך עם אחרים דנעשה עדות אחרת והכי מפרש לה צהדיא צסוף פרק כל הנשבעין (שם דף נז.) משום דהוה ליה חד ואין דצרוי של חד צמקוס שנים:

בדמות שמישי. צהיכל ואלוס מוקי לה ו"ג המשמשין לפני צמקוס: **אבסדרה תבנית אולם.** סתם אבסדרה אין צו כי אם ג' מחילות ורציעות פרוצה במלוואה כדמשמע צפ' לא יחפור (צ"ד דף כה. וס) דקאלמר עולם דומה לאבסדרה ורוח לפוניית אינה מסובבת והא דקתני אבסדרה צתנית אולם לפי שהיתה פתחו גדולה קרי ליה אבסדרה אע"פ שלל היה צמלוואה דה"ל גיפופי ט"ו אמה מכלן וע"י אמה מכלן צמדות (פ"ד מ"ו) ושמה לפי שהיה שם צית החליפות וכותל מפסיק צמלווא צפנים: **שפודים**

המלות מורים בחיים. תני חדא לצפונה דבריו קיימין, לדרומה לא אמר כלום. ותניא איפכא. ופרקינן לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים. פירי, דרך השמש בימים מהלך בדרום, וסובב בצפון כלילה, שנאמר הולך אל הדרם וסובב אל צפון. ויגרסינן בעירובין פרק כיצד מעברין את הערים, כיצד חמה יוצאה ביום ארוך ושקעת ביום ארוך, וזו פני דרום. בתקופת ניסן ובתקופת תשרי חמה יוצאה בחצי מרחק ושוקעת בחצי מערב. שמעונו ביניה כי מתקופת טבת עד תקופת תמוז, חמה מהלכת ביום מקרן מרחית (צפונית) [דרומית] וכלפי (מרחית) [מערבית] [דרומית]. ולעולם אין הלבנה החדשה נראת אלא אחר שקיעת החמה, וכשעולה כלפי דרום אחר החמה צפונה. וזו היא דגני לצפונה דבריו קיימין. מתקופת תמוז עד תקופת טבת, חזרת החמה ועלה והולכת מרחק (דרומית) כלפי

המלות מורים בחיים. תני חדא לצפונה דבריו קיימין, לדרומה לא אמר כלום. ותניא איפכא. ופרקינן לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים. פירי, דרך השמש בימים מהלך בדרום, וסובב בצפון כלילה, שנאמר הולך אל הדרם וסובב אל צפון. ויגרסינן בעירובין פרק כיצד מעברין את הערים, כיצד חמה יוצאה ביום ארוך ושקעת ביום ארוך, וזו פני דרום. בתקופת ניסן ובתקופת תשרי חמה יוצאה בחצי מרחק ושוקעת בחצי מערב. שמעונו ביניה כי מתקופת טבת עד תקופת תמוז, חמה מהלכת ביום מקרן מרחית (צפונית) [דרומית] וכלפי (מרחית) [מערבית] [דרומית]. ולעולם אין הלבנה החדשה נראת אלא אחר שקיעת החמה, וכשעולה כלפי דרום אחר החמה צפונה. וזו היא דגני לצפונה דבריו קיימין. מתקופת תמוז עד תקופת טבת, חזרת החמה ועלה והולכת מרחק (דרומית) כלפי

נראה בזמנו, אלא לילי ל"א, מקדשין אותו. ר' אלעזר בר' צדוק אומר לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כר' אלעזר בר' צדוק. [מתני'] דמות צורת לבנת היו לו לרבן גמליאל כו'. ואקשינן ומי שרי, למעבר צורת לבנה, והכתיב לא תעשון אחי, לא תעשון כדמות שמישי. ופריק אביי לא אסרה תורה אלא שמישין שאיפשר לעשות כמותן, כגון בית, תבנית היכל. ואבסורה, תבנית אולם. חצר, תבנית עזרה. ושלחן, תבנית שלחן שבהיכל. ומנורה, תבנית מנורה בכשבעה קנים. אבל עושה

עין משפט נר מצוה

יב א ב מיי פ"ג מהל' קידוש המדש הלכה ה: ג' ג מיי שם הלכה ו: ד' ד ה ו מיי שם הלכה ח:

ז' ז מיי פ"ג מהלכות ע"ז הלכה יא סגן לאוין כב טור י"ד ס' קמא:

ז' ח מיי פ"ז מהלכות בית הבחירה הלכה י טור ו"ש י"ד ס' קמא סעיף ח:

מוסף רש"י

אחד אומר גבוה ב' מדרגות. גבי עזות המדש תמיד שהיו צדקין אולם נמה הימה גבוה מן הקרקע למלוא עינו צאוד צשפולו של רקיע. מדרגת, מלמד הצק (שבבות חח) אם לא נראה בזמנו. ציוס ל, תולדות ציוס ל' הוא דלון מדש לצנה צמות מ"ש יום ומחנה ומצ"ג חלקים (סנהדרין י). שכבר קידשוהו שמים. צ"ד שכללה מתמטול (שם). פלימו אומר בזמנו אין מקדשין אותו. שאין צריך לעשות חיזוק לצני שרי צמנו צא הכזה ראתי או כיה. כדי לצדקן אם יהיו דצריהס ממוטס (ע"ז ג) צשעת מולד לצנה אינה נולדת כי אם מעט ואינה ניכרת (מנחות כח). שאפשר לעשות כמותן. ממש כגון שמשין של מטה, חלך ואלוס ויכול ומנורה, אכל שמשין של מעלה שאי אפשר לעשות כמותן ממש אלא ציור דומתן מותר (ע"ז ג). בית תבנית היכל. צלרו ורזנו ויזנו וציער מדת פתחו, אכל אם שמתה צמקלת מותר (שם ובע"ז מנחות כח). אבסדרה. אין לה ממילה רציעות וכן אולם (מנחות שם). תבנית אולם. שהיה רזנו עשירי וגבוה צרבעס כדלמרינן צתמנתה קמייחא דעצובין (שם). אבל עושה. המנורה (שם).

רבינו הגנאל

הזריח ראשו לראות הלכנה בשמים ולא ראה כלום. או ראה חציה במים וחציה ברקיע וכן בעבים וכן בעשיתה, אין מעדין עליו עד שיראו אותה בריקיעה) ראה (כמתה) [גמורת] אבל אם נראה להם פתאום כעין צורת הלבנה, וכיוצו לראות ראיית עיקר ולא ראה כלום, אין מעדין עליו. מאי טעמא אמרינן כיכיאת בעלמא הוא דחזא. תבין וידבר משה את מועדי ה', מיכן שאש בית דין אומר מקודש. אשר תקראו אותם, מיכן שמונן אהריתן מקודש דבעינן תרי זימני מקודש מרכתוב מיינן. מרכתוב מקראי קודש ולא תבין מקרא קדש. בין שנראה בזמנו. לילי ל'. בין שלא

נראה בזמנו, אלא לילי ל"א, מקדשין אותו. ר' אלעזר בר' צדוק אומר לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כר' אלעזר בר' צדוק. [מתני'] דמות צורת לבנת היו לו לרבן גמליאל כו'. ואקשינן ומי שרי, למעבר צורת לבנה, והכתיב לא תעשון אחי, לא תעשון כדמות שמישי. ופריק אביי לא אסרה תורה אלא שמישין שאיפשר לעשות כמותן, כגון בית, תבנית היכל. ואבסורה, תבנית אולם. חצר, תבנית עזרה. ושלחן, תבנית שלחן שבהיכל. ומנורה, תבנית מנורה בכשבעה קנים. אבל עושה